

Analýza potřeb občanů ve vazbě k procesu komunitního plánování sociálních a návazných služeb na území MČ Praha 10 – fáze I.

PŘÍLOHA Č. 2

OBLAST RODIN S DĚTMI, DĚTI A MLÁDEŽ

Zpracovatel:

Centrum pro komunitní práci střední Čechy
Vodičkova 36
116 02 Praha 1

srpen 2015

Obsah

1	Oblast rodin s dětmi, děti a mládež	1
1.1	Statistiky související s rodinou a dětmi	2
2	Oblast rodin s dětmi.....	7
2.1	Často řešené situace u rodin s dětmi	8
2.2	Služby potřebné pro zajištění pomoci rodinám s dětmi	13
3	Oblast náhradní rodinné péče	15
3.1	Často řešené situace v oblasti náhradní rodinné péče.....	15
3.2	Služby potřebné pro zajištění pomoci pěstounům a osvojitelům	20
4	Oblast dětí a mládeže	21
4.1	Často řešené situace u dětí a mládeže	22
4.2	Služby potřebné pro zajištění pomoci dětem a mládeži.....	25
5	Dostupné služby	27

1 Oblast rodin s dětmi, děti a mládež

Rodinu lze chápat v nejširším smyslu jako sociální jednotku, jejímž konstitutivním znakem je soužití minimálně dvou generací v přímé příbuzenské linii (rodič-dítě) nebo rodinu vnímáme jako vztah, který je založen na právních institutech, které nejsou založeny na biologickém rodičovství (např. osvojení). Pro potřeby této kapitoly se zaměříme pouze na rodinu s dětmi. Cílovým skupinám osob se zdravotním postižením a seniorů se věnují ostatní přílohy.

Sociálně-právní ochranu dětí v ČR zajišťuje stát. Nejdůležitějším zákonem v této oblasti je zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále zákon 359/1999), ve znění pozdějších předpisů. Většina činností v něm je výkonem státní správy v přenesené působnosti. Samosprávné aktivity obce doplňují aktivity v rámci výkonu státní správy nebo reagují na specifické potřeby této cílové skupiny.

Za dítě lze dle české legislativy považovat osobu do 18 let věku, pokud nenabyla svéprávnosti dříve. Termín mládež je velmi neurčitý a v tomto textu ho vymezujeme jako osoby ve věku 15 – 18 let.

Na Úřadu městské části Praha 10 se skupinou rodiny s dětmi pracuje převážně oddělení sociálně-právní ochrany dětí a práce s rodinou. Práce je rozdělena do třech oblastí. První oblastí je rodinná problematika v širším pojetí. Tou se zabývá referát pro práci s rodinou. Zde se setkávají pracovníci Městské části Praha 10 (dále MČ Praha 10) s rodinami v problematice situací (např. ekonomické, výchovné, životní). Druhá oblast se týká náhradní rodinné péče. V referátu práce s rodinou jsou vyčleněny dvě pracovnice, které mají náhradní rodinnou péči v gesci. Třetí samostatnou oblastí se zabývají kurátoři pro mládež. Do jejich pracovní náplně spadá práce s rodinami, kde se dítě dopustilo skutku, který má znaky trestného činu, nebo má výchovné problémy.

Podle toho je tato kapitola, která zahrnuje popis rodin s dětmi, děti a mládež, členěna na tři podkapitoly:

- rodiny s dětmi,
- rodiny s dětmi v náhradní rodinné péči,
- děti a mládež.

1.1 Statistiky související s rodinou a dětmi

Tabulka č. 1. poskytuje základní přehled o počtu evidovaných případů ve sledovaných letech. V roce 2013 došlo k mírnému nárůstu počtu zaevidovaných případů. Není zřejmé, co na tento nárůst mělo vliv. V roce 2014 dochází naopak k poklesu jak nově zaevidovaných rodin, tak celkového počtu evidovaných případů Om¹ na konci roku. Naopak v rejstříku NOM² dochází v roce 2014 k nárůstu oproti předchozímu roku o 288 případů rodin. Počet případů zaevidovaných v roce 2014 je podobný jako v roce 2013. Oproti roku 2012 dochází k nárůstu o 55 rodin. Mnoho, i významných, změn ve statistických výkazech je způsobeno probíhající transformací systému péče o ohrožené děti a s ní související novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí (zákon 359/1999), změnou instrukce k vedení spisové dokumentace nebo změnou výkladu ke statistickému výkazu. Tyto změny se do statistických výkazů výrazně nepromítly.

Tabulka č. 1.: Počty případů evidovaných orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

	2012	2013	2014
Rejstřík Om			
<i>Evidovaný počet případů rodin z předchozího roku</i>	5514	5342	5314
<i>Počet případů rodin zaevidovaných za sledovaný rok</i>	308	406	366
<i>Evidovaný počet případů ke konci roku</i>	5342	5314	4832
<i>- z toho živých případů</i>	1311	1265	- ³
Rejstřík NOM			
<i>Evidovaný počet případů rodin z předchozího roku</i>	75	94	382
<i>Počet případů rodin zaevidovaných za sledovaný rok</i>	233	288	277
<i>Evidovaný počet případů ke konci roku</i>	308	382	92
<i>- z toho živých případů</i>	94	78	- ⁴

Zdroj: Výkaznictví ÚMČ Praha 10.

¹Ochrana mládeže - eviduje děti, kde je MČ Praha 10 místně příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

²Nepříslušná ochrana mládeže – eviduje děti, kde je založena místní příslušnost jiného orgánu SPOD, ale pracuje s nimi MČ Praha 10.

³ Údaj nebyl evidován.

⁴ Údaj nebyl evidován.

Následující část se věnuje statistikám z oblasti náhradní rodinné péče. Z tabulky č. 2. vyplývá, že se pěstounská péče na přechodnou dobu v roce 2014 více využívá. Tato skutečnost vyplývá z kladení důrazu (od novely zákona č. 359/1999 platné od 1.1.2013 i legislativně zakotveného) na přednostní využití náhradní rodinné péče (dále NRP) před umístěním do ústavního zařízení a současně je v posledních 2 letech více pěstounů. V oblasti osvojení byl v roce 2012 vyšší počet dětí vhodných k adopci, který ale nelze nijak vysvětlit.

Tabulka č. 2.: Umísťování dětí do NRP a rozhodování o osvojení.⁵

Ve sledovaném roce bylo umístěno na základě rozhodnutí do:	2012	2013	2014
<i>péče budoucích osvojitelů (§ 19, odst. písm. 1a) zákona o SPOD - počet dětí celkem</i>	7	2	1
<i>- z toho do 15 let</i>	7	2	1
<i>osvojení - počet dětí celkem</i>	2	7	0
<i>- z toho do 15 let</i>	2	7	0
<i>péče jiné osoby - počet dětí celkem</i>	6	5	7
<i>- z toho do 15 let</i>	3	5	7
<i>pěstounská péče - počet dětí celkem</i>	-	-	9
<i>- z toho do 15 let</i>	-	-	8
<i>pěstounská péče na přechodnou dobu - počet dětí celkem</i>	1	4	6
<i>- z toho do 15 let</i>	1	4	6
<i>jmenování poručníka dítěti s osobní péčí poručníka ve sledovaném roce - počet dětí celkem</i>	3	5	0
<i>- z toho do 15 let</i>	3	3	0

Zdroj: Výkaznictví MČ Praha 10.

V tabulce č. 3 je možné vidět údaje související s žadateli o zprostředkování NRP. Jedná se o údaje, které se v průběhu sledovaných třech let zásadně nemění.

⁵Údaj nebyl evidován.

Tabulka č. 3 A.: Žadatelé o zprostředkování náhradní rodinné péče.⁶

	2012	2013	2014
Žadatelé o osvojení			
Počet podaných žádostí o NRP			
- nevyřízených k 1.1.	18	26	29
- podaných za sledovaný rok	14	7	9
- nevyřízených k 31.12.	26	29	27
První kontakt s dítětem	6	8	3
Vztah k dítěti			
- prarodiče nebo sourozenci	-	-	-
- jiný příbuzný	-	-	0
- cizí	6	8	3
z toho cizinec s hlášeným pobytem na území ČR			
Počet podaných žádostí o NRP			
- nevyřízených k 1.1.	3	2	4
- podaných za sledovaný rok	0	3	0
- nevyřízených k 31.12.	2	4	3
První kontakt s dítětem	1	1	0

Zdroj: Výkaznictví MČ Praha 10.

⁶Údaj nebyl evidován.

Tabulka č. 3 B.: Žadatelé o zprostředkování náhradní rodinné péče.⁷

Vztah k dítěti	2012	2013	2014
- prarodiče nebo sourozenci	-	-	-
- jiný příbuzný	-	-	0
- cizí	1	1	0
Žadatelé o pěstounskou péči			
Počet podaných žádostí o NRP			
- nevyřízených k 1.1.	4	1	3
- podaných za sledovaný rok	0	4	5
- nevyřízených k 31.12.	1	3	5
První kontakt s dítětem	3	1	1
Vztah k dítěti			
- prarodiče nebo sourozenci	0	0	0
- jiný příbuzný	0	0	0
- cizí	3	1	1
Žadatelé podle § 45 zákona o rodině			
Počet podaných žádostí o NRP			
- nevyřízených k 1.1.	-	0	-
- podaných za sledovaný rok	-	13	-
- nevyřízených k 31.12.	-	5	-
První kontakt s dítětem	-	0	-
Vztah k dítěti			
- prarodiče nebo sourozenci	-	13	-
- jiný příbuzný	-	0	-
- cizí	-	0	-
Celkem			
Počet podaných žádostí o NRP			
- nevyřízených k 1.1.	22	27	32
- podaných za sledovaný rok	14	26	14
- nevyřízených k 31.12.	27	39	32
První kontakt s dítětem	9	9	4
Vztah k dítěti			
- prarodiče nebo sourozenci	0	15	0
- jiný příbuzný	0	0	0
- cizí	9	9	4

Zdroj: Výkaznictví MČ Praha 10.

Následující část se věnuje statistikám souvisejícím s mládeží, která se dostane do péče kurátorů pro mládež. Tabulka č. 4. poukazuje na klesající počty klientů v evidenci kurátorů pro mládež. Současně se snižuje počet dívek do 15 let, které jsou v evidenci, a stejný vývoj je i u mladistvých dívek. Počet chlapců do 15 let byl v roce 2012 a 2014

⁷ Proškrtnuté části tabulky znamenají, že údaj nebyl v dané kolonce a roce evidován.

podobný (39 a 31 chlapců). V roce 2013 se počet zvýšil na 56 chlapců mladších 15 let. U mladistvých chlapců počet mírně klesá.

Tabulka č. 4.: Počty klientů kurátorů pro děti a mládež.

Počet evidovaných vždy k 31. 12. daného roku	2012	2013	2014
Celkem	215	191	151
<i>děti do 15 let</i>	76	80	46
<i>- z toho dívek</i>	37	24	15
<i>mladistvých</i>	139	111	105
<i>- z toho dívek</i>	44	28	24

Zdroj: Výkaznictví MČ Praha 10.

Z tabulky č. 5 je zřejmé, že oblast trestné činnosti se v průběhu posledních 3 let, co do počtu, nemění, mírně se snižuje počet dětí a zvyšuje se počet mladistvých. Oblast přestupků, se co do počtu řešených případů, snižuje. U výchovných problémů dochází k velkému poklesu v roce 2014.

Tabulka č. 5.: Oblasti řešené kurátory pro děti a mládež.⁸

Počet evidovaných vždy k 31. 12. daného roku	2012	2013	2014
Trestná činnost			
<i>celkem</i>	27	26	27
<i>z toho děti</i>	11	8	6
<i>- z toho dívek</i>	1	5	2
<i>z toho mladistvých</i>	16	18	21
<i>- z toho dívek</i>	5	1	3
Přestupky			
<i>celkem</i>	20	11	14
<i>z toho děti</i>			
<i>- z toho dívek</i>	-	-	-
<i>z toho mladistvých</i>	20	11	14
<i>- z toho dívek</i>	5	1	2
Výchovné problémy			
<i>celkem</i>	185	183	76
<i>z toho děti</i>	91	78	32
<i>- z toho dívek</i>	43	23	10
<i>z toho mladistvých</i>	94	105	44
<i>- z toho dívek</i>	32	27	13

Zdroj: Výkaznictví MČ Praha 10.

⁸Údaj nebyl evidován.

2 Oblast rodin s dětmi

Oblast rodin s dětmi lze dělit do níže uvedených podskupin:

Rozcházející se rodiče. V současné době se jedná o podstatnou část rodin v péči pracovníků příslušného referátu. Problematika zahrnuje problémy s péčí o děti, téma výživného a soudní jednání související s rozchodem/rozvodem rodičů.

Pracovníci dělí rodiče do dvou skupin:

- **Rodiče, kteří se domluvit nedokáží nebo nechtějí.** Tyto případy lze označit jako velmi problémové.
- **Rodiče, kteří se umí domluvit a potřebují odbornou radu nebo pomoc s hledáním vhodných služeb.** Tyto případy jsou méně problémové.

Klienti z řad **rodin, které nezvládají péči o své děti:**

- Rodiče, kteří si nevědí s péčí o své děti rady.
- Rodiče, kteří mají negativní zkušenost z dětství, tzn. např. bydlení na ubytovně nebo v různých formách azylového bydlení.
- Rodiče, kteří hodnotí svou péči o děti jako dostačující.

O této skupině rodičů, tzn. rodičů, kteří nezvládají péči o své děti, se dozvídají pracovníci referátu následujícími způsoby:

- Upozorní je školská instituce, kterou dítě navštěvuje.
- Upozorní je ošetřující lékař.
- V některých případech přijdou rodiče sami (jedná se o ojedinělé případy).
- K informování dojde ve spolupráci s jinými institucemi.
- Informace z okolí dítěte (sousedí, příbuzní).
- Náhodné zjištění.

Práce s uvedenými skupinami rodin je velmi odlišná, a to jak po administrativní, tak po obsahové stránce. Práce s rozvádějícími se rodiči předpokládá jiné kompetence a schopnosti než práce s rodinou, kde je několikrát v týdnu řešena péče o děti, domácnost, finance a jiné.

2.1 Často řešené situace u rodin s dětmi

Často řešené situace (uvedené pořadí neurčuje četnost):

- UŽÍVÁNÍ ALKOHOLU A DROG V RODINĚ
- PRÁCE S OSAMĚLÝM RODIČEM
- ŘEŠENÍ BYTOVÝCH PROBLÉMŮ
- RODIČ ZVLÁDAJÍCÍ PÉČI POUZE ČÁSTEČNĚ
- ROZCHÁZEJÍCÍ SE RODIČE
- PŘÍPADY ZANEDBÁVÁNÍ, TÝRÁNÍ A SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ
- NEDOSTUPNOST MATEŘSKÝCH ŠKOL
- ZAJIŠTĚNÍ JINÉ POMOCI PRO DÍTĚ

V následující části jsou uvedeny případné možnosti řešení a upřesnění výše definovaných situací.

UŽÍVÁNÍ ALKOHOLU A DROG V RODINĚ. Konkrétně se jedná o matky, které užívají různé návykové látky (alkohol, injekční drogy apod.) a chtějí svou závislost řešit. V případech, kdy nemají fungující nejbližší rodinu, která se postará o děti, je nutné umístění nezletilých dětí do příslušného zařízení, aby matka mohla nastoupit léčbu. Zařízení, která umožňují léčbu matek s dětmi, je nedostatek.

PRÁCE S OSAMĚLÝM RODIČEM - matky a otcové, kteří nečekaně zůstali na péči o rodinu sami. Jedná se o situace (smrt, rozchod, nemoc), kdy rodič samoživitel má potřebné kompetence, ale díky nastalé situaci musí řešit souběh více problémů. Jedná se např. o nečekaný nedostatek finančních prostředků, ztrátu bydlení či ztrátu zaměstnání. Dochází k nezvládnutí role rodiče a pomalému propadnutí celým systémem, který není nastaven na pomoc rodiči, který neztratil kompetence pečovat, ale potřebuje podpořit pouze v oblasti bydlení či zaměstnání, díky kterému se dokáže vypořádat s ostatními problémy lépe.

ŘEŠENÍ různých forem BYTOVÝCH PROBLÉMŮ, které vycházejí ze současné, velmi nestabilní, bytové situace. Azylové domy jsou, dle informantů, v celé Praze přeplněné. Nejsou kapacitně dostupné potřebné stupně bydlení, které navazují na schopnosti a situace jednotlivých rodin.

- Situace, kdy se rodina NEČEKANĚ/NEPLÁNOVANĚ ocitne NA UBYTOVNĚ. Jedná se o rodiny sociálně slabé, které se dostaly do těžké situace a jsou situací donuceny se přestěhovat na ubytovnu, která ubytuje rodinu s dětmi. Péči o děti a vše s tím související zvládají. Pracovníci referátu se o rodině tak dozvídají až v okamžiku, kdy je na ubytovně nebo těsně před stěhováním. Prostředí ubytovny, ve kterém rodina žije, ji stahuje a pracovníci referátu nemají nástroje, jak společně najít adekvátní bydlení. Dochází k pomalému přebírání zvyků ostatních rodin na ubytovně a ztrátě potřebných kompetencí.
- Na výše uvedené navazuje obdobná řešená situace, a to ZAJIŠTĚNÍ BYDLENÍ RODIČI - matce, který PÉČI ZVLÁDÁ. Práce s rodinami, které nepotřebují učit pečovat o své děti, účastnit se kurzů, jak jednat s dítětem apod. (aktivity, které nabízejí azylové domy). Jedná se o ženy/muže, kteří např. opustí/zneužije/napadne partner/ka a potřebují se rychle odstěhovat a změnit danou situaci.
- ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ SOUVISEJÍCÍCH S BYDLENÍM. Krizová lůžka pro rodiny s dětmi jsou neustále plná. Pokud se jedná o celou rodinu, většinou otec nemůže s rodinou zůstat. Pokud přichází sám otec s dětmi, zajistit mu potřebnou službu je možné pouze v malém počtu zařízení (většina je směřovaná na matky s dětmi).
- ZAJIŠTĚNÍ AZYLOVÉHO BYDLENÍ. Jedná se o pravidelné řešení umístění rodiny v azylovém domě/bytě. Někdy se pracovníkům podaří zajistit službu okamžitě, ale většinou se jí podaří zajistit po delším čase, tj. do měsíce, někdy až za půl roku. Pokud se jedná o otce s dětmi, je problém stejný jako v předešlé řešené situaci. V zimních měsících je situace ještě horší. Pro rodiny v této situaci je náročná i administrativa související s umístěním z důvodu nižších kompetencí některých rodičů.
- BYDLENÍ RODIN S DĚTMI NA UBYTOVNÁCH. V souvislosti s nedostupným azylovým bydlením, nebo neochotou klientů plnit podmínky sociálních služeb (režim v azylovém domě/bytě, zákaz užívat alkohol, povinnost

účastnit se aktivit dané služby řešící jejich situaci apod.), odchází rodiče s dětmi často bydlet na ubytovny, které v posledních letech bez problémů berou i rodiny s dětmi. Jedná se o ubytovny ve velmi špatném stavu, s velkým množstvím rizikových jevů, tzn. s velmi nevhodnými podmínkami pro rodinu.

- ZAJIŠTĚNÍ BYDLENÍ V BĚŽNÝCH KOMERČNÍCH BYTECH. V běžných bytech je požadovaná kauce, kterou tato cílová skupina není schopna zaplatit, přestože s následujícími platbami problém nemají. Jedná se o lidi, kteří běžné bydlení zvládají a pomohlo by jim na určité období poskytnout sociální byt s nižším nájmem nebo mít možnost získat finanční prostředky na kauci – v případě běžného komerčního podnájmu. Dle informantů se osvědčilo prostřednictvím různých nadací zajistit finanční podporu na kauci konkrétní rodině. Tyto zdroje mají své limity, ne vždy se podařilo prostředky na kauci získat. Pracovníci mají zkušenost, že tyto rodiny uspěly. Pro rodiny jsou motivační předešlé negativní zkušenosti s bydlením, kde byly štěnice, kradlo se apod., tzn. bydlení na ubytovně.
 - Rodiny v péči referátu zpravidla nemají možnost požádat o obecní byt. Nastavené částky pro doložení příjmů (např. 21 000,- Kč/měsíčně) jsou pro osamělého rodiče s dvěma dětmi vysoké.
- ZAPOJENÍ DO SYSTÉMU PROSTUPNÉHO BYDLENÍ. Možnost zapojit rodiny do místního systému, tzv. systému prostupného bydlení, je velmi obtížné. Není přesně definováno, jak by systém měl fungovat. Bylo by vhodné se oblastí bydlení zabývat.
- Řešení situací, kdy není možné zajistit bydlení celé rodině a dochází k ROZDĚLOVÁNÍ RODIN, KTERÉ PŘICHÁZEJÍ O BYDLENÍ. V souvislosti s výše uvedenými situacemi je nutné řešit nedostupnost azylového bydlení pro celé rodiny. Pokud se podaří zajistit azylové bydlení, tak ve většině případů pouze pro matku s dětmi. Otec musí jít bydlet jinam – na ubytovnu. Tím se narušuje fungování rodiny. Azylové bydlení pro rodiny poskytuje např. Azylový dům v Horních Počernicích a krizové bydlení pro celou rodinu, např. Proxima Sociale o.p.s.

- Pomoc pro rodinu hledají pracovníci v Praze. Případné možnosti bydlení ve Středočeském kraji nejsou pro rodiny ve většině případů řešením. Rodina potřebuje mít zachované sociální prostředí, ve kterém žije, a navázané vazby v komunitě.
- ŘEŠENÍ UBYTOVNY SLÁVIE. Jedná se o ubytovnu, kde pronajímatel umožňuje pronájmy různým občanům, včetně rodin s dětmi, a bydlení je zde na velmi nízké úrovni.

RODIČ ZVLÁDAJÍCÍ PÉČI POUZE ČÁSTEČNĚ. Jedná se o situace rodičů, kteří potřebují podpořit ve výchovných kompetencích, pomoc s běžnými věcmi, tzn. mezistupeň v oblasti podpory. Nebo se jedná o jednoho rodiče, který nemá zázemí ve své blízké rodině, a tudíž situaci nezvládne. Pokud rodič toto zázemí má, většinou se k pracovníkům referátu nedostane a vše zvládne s pomocí širší rodiny. Jedná se o podobnou situaci uvedenou v části o bydlení, s tím rozdílem, že tento rodič nemusí mít problémy s bydlením.

ŘEŠENÍ RODIN S VÍCE PROBLÉMY (nemotivované rodiny). Jedná se o situaci rodin, které mají problém s alkoholem nebo jinými návykovými látkami, s vedením domácnosti, hospodařením, dluhy nebo s exekucemi. Je velmi obtížné přijít na to, s čím problémem nemají. Jedná se o rodiny, které svou situaci považují za bezproblémovou. Pouze sociální pracovníce vnímají situaci jako rizikovou pro výchovu dětí. Pracovníci rodinám nabízejí pomoc, kontrolují je, ale situace v rodině se mění velmi obtížně. Rodina vnímá vše jako kontrolu a pomoc vidí pouze v poskytnutí finanční podpory.

ROZCHÁZEJÍCÍ SE RODIČE. Jedná se často o rodiče, kteří jsou velmi kompetentní, často finančně zajištěni, s právníky, informovaní a neschopni se domluvit na péči o své děti. Tito rodiče se domluvit vzájemně nechtějí a očekávají řešení od pracovníků referátu. Pracovníci nemají v těchto situacích nástroje, které by mohli smysluplně použít. Organizace, které nabízejí podporu v podobných situacích, nejsou dostatečné. Dostupné organizace pracují s motivovanou rodinou, se zakázkou a ta zde často není. Rodiče odmítají i mediaci. Pokud je v rámci správního řízení nařízená, přetrpí ji. S těmito rodinami souvisí velké množství administrativních úkonů (obeslání rodiny,

zpracování návrhu k soudu, realizace šetření) a nekončících soudních jednání, vše časově velmi náročné, vzhledem k potřebám ostatních rodin referátu.

- Jedná se o situace, které se v minulosti objevovaly minimálně. V současné době jsou vztahy v rodině mnohem komplikovanější, lidé mají větší majetky, členové rodiny jsou si odcizení. Snaží se řešit vše přes dítě.
- Věk dětí v těchto rodinách je různý, převažují děti tzv. v předškolním věku a děti mladšího školního věku.
- V současné době má dítě možnost se k rozvodu svých rodičů vyjádřit, ale rodiče ho velmi často nechtějí vnímat.
- Všichni vědí, kdo má jaká práva, ale nevnímají práva těch ostatních.

Problém UMÍSTĚNÍ DĚTÍ V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH (dále MŠ). Cílem je motivovat rodiče ke zvládnutí jejich situace, ale pokud děti nevezmou do MŠ, nemohou si začít hledat práci, případně, pokud má MŠ krátkou otevírací dobu, nestihnou z práce dítě vyzvednout.

- Pro ženy je velmi obtížné, až nemožné, například odejít od manžela, který rodinu zneužívá nebo psychicky týrá apod., a poté vše samy řešit.
- Dle informantů je otázkou, zda by neměly být MŠ dostupné v takové kapacitě, která zajistí všem dětem starším 3 let možnost navštěvovat MŠ. Toto tvrzení vychází ze skutečnosti, že dětem starším 3 let rodič již nestačí, potřebuje mít i jiné podněty.
- Navazujícím problémem je, že pracovníci referátu pracují s rodiči s různou adresou trvalého pobytu, tzn. i s těmi, kteří zde místo v MŠ nemají možnost získat.

ZAJIŠTĚNÍ POMOCI DÍTĚTI. Práce s rodinou, kde víceméně neexistuje šance, jak rodiče podpořit/motivovat k aktivitě, pracovníci soustředí pomoc pouze na dítě. Zajistí doučování tam, kde je potřeba, snaží se zajistit finančně dostupné volnočasové aktivity (prevence, aby dítě neskončilo v „partě“), obědy. Problémem je, aby rodiče nabízenou podporu pro děti přijali a na doučování je poslali. Kroužky dost často platit nechtějí, vnímají jako důležité jiné věci – cigarety, alkohol, jídlo pro psa.

ŘEŠENÍ SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ. Problematika, kdy rodina stále zůstává doma, presumpce nevinny neumožňuje vykázat z bytu podezřelého. Jediná možnost je, že ohlašovatel/zneužívaná osoba odchází bydlet jinam.

NÁROČNOST ZAJIŠTĚNÍ SANACE v rodinách. Sanaci některé rodiny odmítají, nemají trpělivost dotáhnout vše do konce a je velmi obtížné je motivovat. Důvody jsou různé – špatná zkušenost z minula, pocit, že ji nepotřebují, zatěžuje je, vnímají ji jako zásah do soukromí.

2.2 Služby potřebné pro zajištění pomoci rodinám s dětmi

Potřebnost služeb z pohledu informantů:

- **Podporovat služby, které zajišťují pomoc rodinám. Jedná se např. o:**
 - **Asistovaný styk/asistované předávání dětí** (poskytují např. Informační středisko Mikuláš, o.p.s., Rodinné a komunitní centrum Paleček z.s., Pro Dialog z.s., Fond ohrožených dětí).
 - **Udržení dostupnosti dalších návazných služeb** jako je mediace, služby psychologů, dostupnost psychiatrů, časově dostupná rodinná individuální terapie (poskytují např. Cestou necestou, Dům tří přání, ROSA – centrum pro týrané a osamělé ženy, Bílý kruh bezpečí, z.s., Acorus, o.s.).
 - Podporovat organizace poskytující **doprovázení pro rodiny** v jejich přirozeném prostředí (poskytují např. STŘEP - České centrum pro sanaci rodiny, z.ú., HoSt - Home-Start Česká republika, SOS dětská vesnička).
 - Udržet dostupnost služeb **pro práci s rodinou, kde jsou užívány návykové látky** (poskytují např. Středisko prevence a léčby drogových závislostí - DROP IN, o.p.s., Sananim z.ú., Prev-Centrum, z.ú., ESET, Psychoterapeutická a psychosomatická klinika, s.r.o.).
 - Podporovat **dostupnost služeb** – doučování, volnočasové aktivity pro děti ze sociálně slabých rodin.
- Podporovat dostatečnou **kapacitu Střediska výchovné péče.**
- Podporovat realizaci **příměstských táborů a prázdninových aktivit** finančně dostupných pro sociálně slabé rodiny.

- Upozorňovat na malé kapacity **dětských psychologů a kvalitních soudních znalců**.
- Udržet kapacitu **právního poradenství** poskytovaného právníkem na MČ Praha 10.
- Rozvíjet **spolupráci se soudy**, které mohou být pro rodiče při řešení jejich sporů autoritou.
- **Zvýšit povědomí veřejnosti o činnosti sociálních pracovníků**. S rodinami, které vědí, co od instituce očekávat, se pracuje velmi dobře.
- Hledat **možnosti zákonně ošetřit oblast psychického týrání**, kdy v současné době není uveden jasný zákonný důvod, kdy pracovníci v případě podezření psychického týrání mohou konat.
- Podporovat realizaci **sanace v rodinách**.
- Podporovat projekt **Obědy do škol** – projekt, který dříve podpořil děti z rodin, které na obědy neměly finanční prostředky. Zapojily se pouze některé školy.
- **Podporovat dostupnost školy v přírodě** pro sociálně slabé rodiny a poskytnout podporu při vstupu dětí do prvních tříd.
- Hledat pro klienty finanční možnosti **bydlení bez kauce – zajištění kauce jinými subjekty**.
- Získat větší dovednosti pro práci v rodinách, kde se řeší **sexuální zneužívání dětí**. Umět ve chvíli nahlášení pracovat s oběma rodiči, tj. i s podezřelým rodičem.
- Podporovat dostupné **azylové a krizové** bydlení.
- Iniciovat opět setkání odborníků z řad institucí, se kterými přicházejí rodiny do kontaktu, např. škola, lékaři a policie, a zaměřit se na **vyjasnění kompetencí jednotlivých institucí při práci s rodinou**.
- Při přijímání dětí do MŠ zohledňovat **sociální situaci v rodině**.

3 Oblast náhradní rodinné péče

3.1 Často řešené situace v oblasti náhradní rodinné péče

- ZAJIŠTĚNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE – PŘÍBUZENSKÉ
- ZAJIŠTĚNÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE – NEPŘÍBUZENSKÉ
- SPOLUPRÁCE S DOPROVÁZEJÍCÍMI ORGANIZACEMI
- SPOLUPRÁCE S MAGISTRÁTEM HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY (DÁLE MHMP)
- SPOLUPRÁCE SE SOUDY A DALŠÍMI INSTITUCEMI
- DOPROVÁZENÍ
- PRAVIDELNÝ KONTAKT S PĚSTOUNY
- REALIZACE ŠETŘENÍ U PĚSTOUNŮ
- PRÁCE S PĚSTOUNSKOU RODINOU, KTEROU PRACOVNICE NRP NEDOPORUČILY K PĚSTOUNSTVÍ
- PODPORA SOCIÁLNĚ SLABÝM PĚSTOUNŮM
- OSVOJENÍ
- PRÁCE S DĚTMI, KTERÉ JSOU VHODNÉ K OSVOJENÍ
- PĚSTOUNSKÁ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU
- HOSTITELSKÁ PÉČE

V následující části jsou uvedeny případné možnosti řešení a upřesnění výše definovaných situací.

Zajištění PĚSTOUNSKÉ PÉČE – PŘÍBUZENSKÉ. V případě pěstounské příbuzenské péče se jedná většinou o prarodiče. Důvodem péče jsou nepečující rodiče, rodiče, kteří např. užívají návykové látky a díky nim se nemohou starat o své děti, nebo rodiče, kteří děti nechtějí. V těchto situacích pracovníce NRP spolupracují s kolegyněmi z Referátu pro práci s rodinou a dětmi. Dochází ke společné návštěvě rodiny, seznámení a domluvě další formy spolupráce a posouzení situace. Většinou v dané chvíli již prarodiče pečují o svá vnoučata.

- Část příbuzenských pěstounů je sama sociálně slabá, v rodině je více problémů a někdy i přetrvávají z minulosti špatné vztahy. Občas se jedná o pěstouny, kteří

sami dříve nezvládali péči o své vlastní děti, což neznamená, že v danou chvíli nemohou být dobrými pěstouny.

- Velkým tématem při pěstounské péči – příbuzenské je zachování kontaktu s biologickými rodiči a sourozenci. Ve vazbě k popisu situace v předešlé odrážce, pěstouni - prarodiče již nestojí o kontakt se svými dětmi, nechtějí, aby se vnučata setkávala se svými rodiči, ztratili v ně důvěru a bojí se o vnuče (např. z důvodu jejich drogové závislosti).
- Při své činnosti narážejí pracovníci NRP i na práci s identitou dítěte. Pěstouni mají povinnost udržovat kontakt dítěte s biologickými rodiči, vést dítě k chápání celé situace, i přes tuto jasně popsanou povinnost se to ne vždy daří.
- Dále se řeší střetávání role prarodičů a současně matek.

Situace řešená v PĚSTOUNSKÉ PÉČI – NEPŘÍBUZENSKÉ je odlišná od pěstounské péče - příbuzenské. Jedná se o žadatele, kteří do pěstounství vstupují bez konkrétního vybraného dítěte. Tato skupina pěstounů si lépe uvědomuje svou roli, prošla potřebným školením, umí více pracovat s danou situací, ale i zde jsou velké odlišnosti. U pěstounské péče - nepřibuzenské převažují ženy - pěstounky kolem 40 let, které nemají vlastní děti nebo je již vychovaly.

- V oblasti pěstounské péče – nepřibuzenské lze řešené situace rozdělit na dvě oblasti. První, ve které dochází k naplnění role pěstouna, tzn. udržuje a rozvíjí vztah dítěte k biologické rodině/rodičům/sourozencům a pokud je to možné, dítě se vrací do biologické rodiny. Dochází k naplnění práva dítěte. Děti vědí, kde mají rodiče a jaká ta situace je.
- Do druhé oblasti spadají pěstouni, u kterých se lze domnívat, že prostřednictvím pěstounství naplňují svou nenaplněnou rodičovskou roli. Jedná se většinou o situace, kdy biologická rodina nejeví zájem o své dítě. Pěstoun se stává rodičem, přestože po právní stránce není.

SPOLUPRÁCE S DOPROVÁZEJÍCÍMI ORGANIZACEMI je dle pracovníků NRP velmi přínosná. Pěstounská rodina si organizaci vybírá sama, na základě nabídky pracovníků. V nabídce jsou všechny organizace pověřené k výkonu sociálně - právní ochrany nabízející doprovázení pěstounů. Jedná se např. o tyto organizace - Dobrá rodina,

o.p.s., Cestou necestou, Rozum a Cit, NATAMA, o.p.s., Barevný svět dětí, z.s., Rodinné centrum ROUTA, z.s., Děti patří domů, o.s., SOS vesničky, Letní dům, z.ú.

- Uzavřené smlouvy se všemi MČ Praha 10 nemá. Vždy záleží na pěstounech, koho si vyberou. Doprovázející institucí mohou být i samotné pracovnice NRP, tzn. MČ Praha 10.
- Jak je výše uvedeno, k seznámení s pěstouny dochází ve spolupráci s kolegyněmi z Referátu pro práci s rodinou a dětmi. Zde dochází i k seznámení s doprovázející organizací.

SPOLUPRÁCE S MHMP. V případech, kdy se jedná o pěstouny z jiných městských částí, spolupracuje se s MHMP.

SPOLUPRÁCE SE SOUDY a dalšími institucemi je pro pracovnice NRP velmi důležitá. Někdy se řeší situace, kdy soud nebere v potaz názor pracovnice NRP o rozhodnutí o pěstounství, které vychází z podrobného šetření v rodině a znalosti celé situace. Přístupy soudců jsou různé. V současné době se vychází z názoru, že NRP má přednost před ústavní péčí, ale občas by to nemělo znamenat, že dítě musí jít do příbuzenské pěstounské péče, která nemusí být vhodná.

- Spolupráce se soudy je velmi důležitá i v procesu osvojení. Pro celý proces osvojení je velmi podstatné, aby vše časově fungovalo a vzájemně navazovalo. Dětem běží čas mnohem rychleji a stále se řeší problém, kdy se dítě dostává k osvojitelům třeba až po 9 měsících. Jedním z důvodů pomalého procesu je řešení místní příslušnosti. Soudy chtějí rozhodovat podle místní příslušnosti dítěte. Praxe by měla být taková, že soud rozhoduje podle toho, kde dítě fakticky bydlí, což je problém u dětí v pěstounské péči na přechodnou dobu. Dítě se někde narodí. Tam soud vydá předběžné opatření o pěstounské péči na přechodnou dobu. V dalším rozhodování se dítě má předat budoucím osvojitelům. Soud začne postupovat podle místní příslušnosti, tzn. tam, kde je dítě u pěstounů na přechodnou dobu. Řeší se, kam podat návrh na osvojení, aby nedocházelo k předávání spisů a časovému prodlužování celého procesu. Soud by měl spis postoupit až ve chvíli, kdy je svěřeno do péče budoucích osvojitelů.

- Dobrá zkušenost pracovníc NRP – soudkyně rozhodla podle aktuální situace, měla ale spis u sebe, věděla, jaká je situace, a v dané věci rozhodla. Došlo tak k urychlení celé situace, ve prospěch zájmu dítěte.

Jak je výše uvedeno, pracovníce NRP v případě, že si je pěstoun vybere a podepíše s MČ Praha 10 smlouvu o doprovázení, zajišťují DOPROVÁZENÍ. Volba přímo pracovníc NRP vychází z obavy z někoho nového, kdo přijde do rodiny, či z předešlé negativní zkušenosti nebo z již navázané vazby s pracovnící NRP. Dochází k souběhu rolí úřadu jako represivního/kontrolního a doprovázejícího subjektu. Velmi obtížně se vymezují hranice obou činností. Pracovníci se snaží snižovat počet dohod uzavíraných s MČ Praha 10.

PRAVIDELNÝ KONTAKT S PĚSTOUNY. Pracovníce NRP pravidelně navštěvují pěstounské rodiny v následujících situacích:

- Dítě je trvale v MČ Praha 10, ale dohoda je uzavřená jinde (kontakt jednou za 6 měsíců).
- Dítě je trvale v MČ Praha 10 a dohoda je uzavřená s MČ Praha 10 (kontakt jednou za 2 měsíce).
- Dítě není trvale v MČ Praha 10, ale jeho pěstoun ano a má s MČ Praha 10 dohodu (kontakt jednou za 2 měsíce).

Pěstouni, kteří mají na území MČ Praha 10 trvalý pobyt a nemají s MČ Praha 10 dohodu, nemusejí pracovníce navštěvovat vůbec.

REALIZACE ŠETŘENÍ U PĚSTOUNŮ. Realizace šetření u pěstounů je jedna část velké agendy pracovníc NRP. Pokud se jedná o pěstouny s trvalým bydlištěm na území MČ Praha 10 a nebydlí zde, vyjíždějí za nimi pracovníce pouze v případě, že mají s MČ Praha 10 uzavřenou dohodu o výkonu pěstounské péče. Pokud zde nebydlí, vyjíždějí pracovníce realizovat šetření do terénu – do místa aktuálního bydliště. Dále vyjíždějí za dětmi, které na území MČ Praha 10 mají trvalý pobyt.

PRÁCE S PĚSTOUNSKOU RODINOU, KTEROU PRACOVNICE NRP NEDOPORUČILY K PĚSTOUNSTVÍ. Pracovníce NRP ne vždy příbuzenskou pěstounskou péči doporučují, soud ale ve většině případů rozhoduje proti názoru sociálních pracovníků NRP.

Pracovnice NRP v rodině pak poskytují podporu tak, jak jim ukládá zákon. Jedná se o velmi obtížné situace.

PODPORA SOCIÁLNĚ SLABÝM PĚSTOUNŮM. Někteří pěstouni z řad příbuzenské pěstounské péče jsou negramotní, neorientovaní. Je nutné je doprovázet při řešení různých věcí. V rámci doprovázení dochází i ke zkompetentňování těchto pěstounů - prarodičů. Jedná se o činnosti, které je potřeba zajistit navazujícími službami.

Práce v oblasti OSVOJENÍ, která se skládá z prvního kontaktu s budoucími osvojiteli, ujasnění, zda osvojení skutečně chtějí, co to pro ně znamená. Práce dále zahrnuje setkání nad všemi potřebnými dokumenty, šetření doma u žadatelů o osvojení (šetření trvá cca 3 – 4 hodiny), sepsání realizovaného šetření a administrativní zajištění celého procesu. Úkolem pracovnic NRP je předat budoucímu osvojiteli veškeré informace.

Součástí agendy pracovnic NRP je i PRÁCE S DĚTMI, KTERÉ JSOU VHODNÉ K OSVOJENÍ. Jedná se o děti, které jsou „právně volné“, takže je možné osvojení ve velmi útlém věku. V případě, že se jedná o děti, které se dostávají do osvojení z ústavní péče, spolupracují pracovnice NRP s kolegy z Referátu práce pro rodinu a děti. Dále se s osvojiteli nepracuje, mají postavení jako jakýkoliv jiný rodič, pouze pokud žádali o osvojení dalšího dítěte.

Zajištění PĚSTOUNSKÉ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU. Na území MČ Praha 10 jsou 3 pěstouni na přechodnou dobu. Pracovnice NRP pracují s pěstouny na přechodnou dobu, kteří dostávají dítě z MČ Praha 10. Ve vazbě k nim zajišťují pracovnice NRP první pohovory, vyřízení administrativy, zajištění vzdělání a další potřebné úkony. Při samotném předávání dítěte dochází k zajištění doprovázející organizace. Velmi dobrá zkušenost je, dle pracovnic, s organizací Dobrá rodina, o.p.s.

Pokud je zajištěna kvalitní doprovázející organizace, které dostává na základě uzavřené smlouvy finanční prostředky, jsou pokryté potřeby, které jsou pro realizaci pěstounské péče na přechodnou dobu klíčové.

MALIČKOSTI, KTERÉ SE ŘEŠÍ. Pracovnice NRP jsou neustále zavaleny množstvím práce, která souvisí se všemi agendami - od návštěv v rodinách, pravidelného kontaktu

s rodinami s dohodou, přes řešení každodenních telefonátů, jejich zaznamenávání, práci okolo dohod, vzdělávání pěstounů, až po spolupráci s ekonomickým oddělením, proplácení respitních pobytů či řešení agendy osvojitelů a související administrativy.

HOSTITELSKÁ PÉČE, která je v současné době již málokdy využívána.

3.2 Služby potřebné pro zajištění pomoci pěstounům a osvojitelům

- **Řešit souběh role úřadu** – represivního/kontrolního a doprovázejícího orgánu subjektu. Snižovat počet dohod s pěstouny uzavíranými s MČ Praha 10 a ponechat toto pouze doprovázejícím organizacím.
- **Poskytovat odlišnou podporu** v případech pěstounské příbuzenské a nepříbuzenské péče.
- **Upozorňovat na nutnost legislativně ošetřit** návštěvy dítěte v pěstounské péči na přechodnou dobu budoucími osvojiteli. V současné době jsou možné návštěvy, ale není možné dítě vzít k budoucím osvojitelům na noc.
- **Udržet služby doprovázejících organizací** a jejich podporu.

4 Oblast dětí a mládeže

Děti a mládež pocházejí z těchto rodin:

- DĚTI A MLÁDEŽ Z DYSFUNKČNÍCH RODIN
- DĚTI A MLÁDEŽ Z RODIN, KDE RODIČE MAJÍ SVÉ LIMITY VE VÝCHOVĚ
- DĚTI A MLÁDEŽ OBTÍŽNĚ ZAŘADITELNÉ
- DĚTI A MLÁDEŽ Z RODIN, KDE OBA RODIČE MAJÍ MÁLO ČASU
- DĚTI A MLÁDEŽ Z RODIN, KDE PROBLÉMY DOKÁŽÍ ŘEŠIT

V následující části je uveden podrobnější popis rodin, ze kterých děti a mládež pocházejí:

- **Děti a mládež z dysfunkčních rodin.** Jedná se o rodiny/rodiče, kteří nemají dostatečné časové kapacity na péči o své děti. Vydělávají, aby uživilí rodinu, nezbývá jim čas na společné trávení volného času s dětmi apod. Většinu času tráví v zaměstnání a nemají přehled, jak jejich děti tráví volný čas. Například domů z práce se vrací v pozdních večerních hodinách, pozdraví se s dětmi a ráno jdou zase do práce. Ve většině případů se jedná o matky - samoživitelky, případně s partnery přiživujícími se na rodině.
- **Děti a mládež z rodin, kde rodiče mají své limity ve výchově dětí a kladou důraz na jiné skutečnosti, než je péče o děti.** Jedná se o situace, které se v předešlých letech objevovaly méně často. Rodiče si např. neuvědomují nutnost omlouvat své děti ve škole včas, podporovat je při přípravě do školy apod.
- **Děti obtížně zařaditelné,** které potřebují speciální výchovnou péči a není pro ně vhodné školské zařízení, které by jim ji zajistilo. Jedná se o děti, které žijí v rodinách, kde si rodiče s nastalou situací nevědí dlouhodobě rady a stávají se v jejím řešení pasivní.
- **Děti z rodin, kde oba rodiče mají málo času** (důvody jsou různé). Jedná se o rodiny dobře situované nebo značně zaměstnané.
- **Děti z rodin, kde problémy dokáží řešit.** Na základě poskytnutého poradenství/doporučené služby dochází k nasměrování rodiny, která s poskytnutou pomocí pracuje, velmi často úspěšně. Jedná se o jednorázové pohovory, provázení trestním nebo přestupkovým řízením.

4.1 Často řešené situace u dětí a mládeže

Základní přehled v současné době často řešených situací:

- ZÁŠKOLÁCTVÍ
- UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK
- DĚTI SE SNÍŽENÝMI ROZUMOVÝMI SCHOPNOSTMI NA HRANICI LEHKÉ MENTÁLNÍ RETARDACE
- MENŠÍ KRÁDEŽE A LOUPEŽNÁ PŘEPADENÍ
- UŽÍVÁNÍ ALKOHOLU NEZLETILÝMI
- TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLÁDEŽE
- SPOLUPRÁCE SE ŠKOLSKÝMI A JINÝMI ZAŘÍZENÍMI/SLUŽBAMI

V následující části jsou uvedena upřesnění výše definovaných situací a případné možnosti jejich řešení.

ZÁŠKOLÁCTVÍ, tzv. „chození za školu“. Jedná se o stálý jev, který v současné době přibývá. Dle některých informantů stoupl počet neomluvených hodin v roce 2015 oproti posledním 2 letům až o 50%.

- Pracovníci se potýkají s ne vždy rychlým a efektivním řešením záškoláctví z pohledu zainteresovaných institucí.
- Spolupráce s lékaři je při řešení tohoto jevu velmi důležitá a přístup lékařů k jeho řešení je individuální.
- Na celé situaci se odráží skutečnost, že rodiče mohou sami omlouvat dětem absenci ve škole a vzhledem k tomu někteří lékaři neposkytují potvrzení o návštěvě či nemoci dítěte. Úlohu lékaře v tomto jevu nelze přeceňovat. Dle informantů, pokud přijde rodič s dítětem k lékaři s informací, že včera dítě mělo teplotu, lékař v tuto chvíli rodiči důvěřuje.
- Je nutné si uvědomit, že pokud škola žákovi absenci omluví, nejedná se o záškoláctví a vše je v kompetenci školy.
- Dle informantů Odbor někdy řeší nereálná očekávání škol, které od něj např. očekávají posouzení lékařského potvrzení, zda se jedná o záškoláctví či ne.

UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK je oblastí, ve které se na území MČ Praha 10 v posledních letech nemění velikost cílové skupiny.

- V současné době se již nejedná o skupinu klientů, kteří na referát přicházejí z důvodu užívání návykových látek, ale s jiným problémem, který potřebují řešit.
- Informovanost v této oblasti se velmi zlepšila a klienti v situaci, kdy chtějí řešit svou drogovou závislost, využívají registrované sociální služby neziskových organizací, které jim poskytují podporu, a jejich působení je pro referát velmi důležité.
- Z pohledu informantů není známá situace u uživatelů marihuany.

Situace rodin, kde děti mají SNÍŽENÉ ROZUMOVÉ SCHOPNOSTI NA HRANICI LEHKÉ MENTÁLNÍ RETARDACE⁹. Jedná se o děti, které mají IQ těsně nad 70 a mohou se vzdělávat v běžných základních školách.

- Pokud má dítě vzdělávací potřeby, obrací se škola na Pedagogicko-psychologickou poradnu. Je nutné mít nástroje a prostor pro využití vzdělávacích metod, které vycházejí z doporučení odborníků.
- Ve chvíli, kdy má dítě výchovné problémy, a škola osloví Odbor, vstupuje do situace kurátor pro mládež. Práce v těchto případech je náročná.
- Dle informantů je psycholog (školní, PPP) omezen způsobem hodnocení dětí – jasně daných pravidel. Není v jeho kompetenci zohlednit další aspekty dané situace (hodnocení sociální situace v rodině sociálními pracovníky, pedagogy). Informanti se občas setkávají s neochotou škol využít všechny dostupné způsoby, jak i žáky se specifickými potřebami vzdělávat a respektovat jejich možnosti. V důsledku tak dochází ke snižování možnosti vstoupit do dospělosti se vzděláním, které dítěti umožní uplatnit se na trhu práce.

MENŠÍ KRÁDEŽE A LOUPEŽNÁ PŘEPADENÍ.

- Dochází k řešení krádeží a loupežných přepadení mládeže, jedná se o podstatnou část problémů, které jsou řešeny.

UŽÍVÁNÍ ALKOHOLU NEZLETILÝMI. V současné době, dle informantů, dochází k nárůstu užívání alkoholu, ale není zřejmé, zda důsledek zvyšujícího se povědomí o užívání

⁹Jedná se o klienty, kdy jejich IQ nespádá do kategorie lehkého mentálního postižení, ale pohybuje se na jeho hranici.

alkoholu dětí a mladistvých nesouvisí se zvyšujícím se počtem kontrol. U mládeže se jedná o tvrdý alkohol. Nárůst u jiných drog, např. marihuany, není informantům znám.

TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ A MLÁDEŽE. Chybí prostory pro trávení volného času dětí a mládeže. Jedná se o potřebu nabídky neorganizovaného a neformálního trávení volného času pro děti, jejichž rodiče si nemohou dovolit placené kroužky či jiné aktivity (např. plavání na Slávii a jiné).

- Současné prostory, např. „Gutovka“, jsou neustále plné.
- Je málo příležitostí např. pro jízdy na kole – „jen tak si zajezdit“.
- Důsledkem je, že děti tráví čas v místech, kde se kumulují rizikové jevy - lokality Eden, Flora.

SPOLUPRÁCE SE ŠKOLSKÝMI A JINÝMI ZAŘÍZENÍMI/SLUŽBAMI.

- Spolupráci nelze posuzovat plošně, každá instituce přistupuje ke spolupráci individuálně. Je zřejmá nevyjasněnost, jak postupovat při řešení různých situací, jako jsou záškoláctví, užívání alkoholu, problémy v rodině nebo zhoršující se prospěch.
- Sporná je oblast mlčenlivosti ze strany SPOD a možnosti individuálního přístupu dle dané situace.
- Jako velmi přínosná a potřebná je při práci s rodinou hodnocena aktivní spolupráce s výchovnými poradci ze škol či pedagogy. Konkrétní zkušenosti jsou ale dobré i špatné.
- Důležitá je možnost využít předávání informací od spolupracujících organizací, pozvání/zapojení na případovou konferenci, do aktivní pomoci ve prospěch rodiny.
- Škola je po rodině druhá instituce, která je s dítětem v kontaktu každý den. Je nutné velmi aktivně přistupovat ke vzdělávání všech dětí, které do ní dochází. Je nutné zvýšit povědomí školy, že je pro pomoc rodině v nouzi klíčová, a je proto nutné řešit problémy dětí společně.

4.2 Služby potřebné pro zajištění pomoci dětem a mládeži

- Udržet realizaci **resocializačních pobytů**, které jsou velmi přínosné. Je možné využít i zprávy o jejich průběhu ve vazbě k jednotlivým klientům. Jejich kapacita je nedostatečná, v současné době jsou pouze pro 12 dětí.
- Podpořit zázemí pro **nízkoprahové zařízení pro děti a mládež**. Klíčová je pro tuto službu lokalita, která musí být pro cílovou skupinu dětí a mládeže přístupná. V lokalitě Malešice by tato služba byla nevhodná, zde klienti pouze bydlí, ale nezdržují se zde. Jezdí do obchodního centra Eden, do okolí Skalky, jednu dobu bylo zajímavé i Čechovo náměstí, odvážnější jezdí do centra Prahy, na Floru či Palmovku, jednu dobu se pohybovali i v Záběhlicích a na Grébovce.
- Zajistit podporu pro **dostatečnou kapacitu terénní sociální práce** realizovanou registrovanými sociálními službami v rámci celého území MČ Praha 10.
- Udržet a rozšířit služby **Střediska výchovné péče**.
- Pokud je potřeba **spolupráce s různými službami/či institucemi**, je nutné ji zajistit v danou chvíli. To ne vždy znamená ihned, někdy to znamená v řádech dnů či měsíců. Ale ve chvíli, kdy si rodina na danou situaci zvykne, vstřebá ji a je již nastavená k řešení, musí být **služba dostupná co nejdříve**.
- **Podporovat preventivní aktivity** různých subjektů. Kurátoři pro mládež realizují sekundární prevenci. Klient, který něco provede, přichází k pracovníkovi a až v tuto chvíli může realizovat prevenci.
- **Podporovat vznik dalších registrovaných sociálních a návazných služeb**, které sice v území jsou, ale jejich kapacity jsou často vyčerpané nebo mají dlouhé čekací lhůty.

Například se jedná o organizace:

- Lata – **programy pro mládež a rodinu**, z.ú. - velmi přínosná a potřebná služba, která ale někdy má dlouhé čekací lhůty na službu tzv. „kamaráda“.
- Barevný svět dětí, z.s. – **doučování**.
- **Programy 5P**.
- **Středisko výchovné péče** a jeho služby, včetně dobrovolných pobytů.

- STŘEP - České centrum pro sanaci rodiny, z.ú. a jeho **mobilní tým pro sanaci rodiny**, kde je zastoupena potřebná škála odborníků.
 - Podporovat organizace, které realizují aktivity, kde děti a mládež mají možnost aktivně trávit **volný čas mimo organizované aktivity/kroužky**, na které rodina nemá finance. Děti se díky tomu naučí smysluplně trávit volný čas.
 - Podporovat organizace, které poskytují **konzultace pro rodiče v oblasti dluhového poradenství a pracují s rodinou**.
 - Hledat možnosti zajištění dostupných a kvalitních služeb **dětské psychiatrické péče**.
 - V rámci celopražské působnosti např. Dětské krizové centrum, z.ú., Dům tří přání.
- Rozvíjet **spolupráci se sociálními pracovníky z řad poskytovatelů registrovaných sociálních služeb při řešení konkrétních situací klientů**, při zachování anonymity.
 - **Pracovat s rodinou jako s celkem** – napříč obory, situacemi, institucemi, tudíž vzájemně spolupracovat.
 - Rodina a škola potřebuje **asistenci pro děti**, které jsou různě znevýhodněné a mají relativně vysoké rozumové schopnosti na praktické školy. Je potřeba zajistit asistenta pedagoga a osobního asistenta dítěte jako sociální službu.
 - **Zvýšit spolupráci základních škol a Odboru se zaměřením na práci s dětmi**, mimo jiné, i s hraničními rozumovými schopnostmi.

5 Dostupné služby

V současné době jsou pro občany MČ Praha 10 z této cílové skupiny dostupné služby uvedené v předchozích kapitolách, dále služby dalších organizací působících na území hlavního města Prahy a organizace s celorepublikovou působností. Způsob zapojení všech organizací zajišťujících služby občanům z MČ Praha 1, vychází z jejich možností zapojit se do procesu plánování na území MČ Praha 10.

Do realizovaných šetření v rámci procesu komunitního plánování jsou zapojené organizace, které primárně působí na území MČ Praha 10, žádají o různou formu podpory nebo mají významný počet klientů z řad občanů MČ Praha 10.

Zde je uveden výčet organizací zajišťujících, mimo jiné, služby pro tuto cílovou skupinu:

- Armáda spásy v ČR, Centrum sociálních služeb Bohuslava Bureše
- Centrum pro rodinné aktivity BAMBULKY
- Centrum sociálních služeb Praha
- Diakonie ČCE - Středisko křesťanské pomoci v Praze
- Dobrá rodina, o.p.s.
- Dobrovolnické centrum Protěž
- Dům dětí a mládeže Praha 3 – Ulita
- Elio, o.s.
- ERGO Aktiv, o.p.s.
- HESTIA, o.s. (Program Pět P a 3G)
- HoSt Home-Start Česká republika
- KLC Kryštof, s.r.o.
- Klub K2, o.p.s.
- Lata - Programy pro mládež a rodinu, z.ú.
- Mateřské a otcovské centrum pohody - Rodinné centrum Jablíčkov
- NATAMA, o.p.s.
- Občanské sdružení SEPPIA
- Vhled, z.s.
- Projekt integrace, o.p.s.
- Prostor plus o.p.s. (Projekt Pilot)
- ROSA - centrum pro týrané a osamělé ženy

- Římskokatolická farnost u kostelů sv. Mikuláše a sv. Václava, Praha Vršovice
- Společnou cestou z.s.
- Středisko prevence a léčby drogových závislostí DROP IN, o.p.s.

V rámci Odboru sociálního MČ Praha 10 s touto cílovou skupinou pracuje:

- Oddělení sociálně-právní ochrany dětí a práce s rodinou:
 - Referát pro práci s rodinou a dětmi
 - Náhradní rodinná péče
 - Kurátoři pro mládež